

Eesti Pangaliit MTÜ
pangaliit@pangaliit.ee

Teie 23.02.2026 nr 9
Meie 10.03.2026 nr 13-5.1/876-2

Vastus Pangaliidu selgitustaotlusele

Austatud Katrin Talihärm

Täname esitatud selgitustaotluse eest seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses (RahaPTS) kasutatud termini „pärit olema“ tõlgendamise ja rakendamisega kõrge riskiga riigi kontekstis, sh RahaPTS § 23 lõike 2 punkti 5 ning § 36 lõike 2 punktide 3 ja 4 kohaldamisel.

Alljärgnevalt esitame Rahandusministeeriumi seisukoha, arvestades kehtiva õiguse sõnastust ning seadusest tulenevat kohustatud isiku riskipõhise lähenemise raamistikku.

1. Mõiste „pärit olema“ grammatiline tõlgendus ja selle tähendus praktikas

RahaPTS ei sisalda termini „pärit olema“ legaaldefiniitsiooni. Sellises olukorras tuleb Rahandusministeeriumi hinnangul lähtuda eeskätt sätte sõnastusest (grammatiline tõlgendus) ning sätte kasutusest seaduse kontekstis.

Rahandusministeeriumi hinnangul tuleb RahaPTS § 23 lg 2 p 5 ning § 36 lg 2 p 3 ja p 4 tähenduses „pärit olema“ mõistet käsitada selliselt, et kliendi seos vastava riigiga võib tuleneda muuhulgas kliendi kodakondsusest ja/või kliendi sünniriigist, kui need asjaolud viitavad kliendi päritolule vastavast riigist.

Seetõttu tuleb kõrge riskiga riigi (sh EL kõrge riskiga kolmanda riigi) kontekstis kliendi „päritolu“ hindamisel võtta arvesse ka kliendi kodakondsust ja sünniriiki. Eeltoodu on asjakohane ka olukorras, kus kliendil on näiteks Vene Föderatsiooni kodakondsus või ta on sündinud Vene Föderatsioonis ning Vene Föderatsioon on lisatud kõrge riskiga kolmanda riigi loetellu.

2. Riskipõhise lähenemise raamistik: riskitaseme määramine ja rakendatavate hoolsusmeetmete valik

Rahandusministeerium nõustub Pangaliidu seisukohaga, et kohustatud isikute riskihinnangud (RahaPTS § 13), riskiisu (RahaPTS § 10) ning riskipõhine hoolsusmeetmete kohaldamine (mh RahaPTS § 20 lg 6) panevad kohustatud isikule kohustuse ja ühtlasi annavad õiguse kujundada konkreetseid kontrollid ja menetlused viisil, mis on proportsionaalne tuvastatud riskiga.

See tähendab praktikas järgmist:

2.1. Tuginedes ülaltoodud põhjendustele on termin "Pärit olema" RahaPTS § 36 lg 2 kontekstis ja normi sõnastusega koosmõjus tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamise eelduseks, seega ka kliendi puhul kelle kodakondsus või sünniriik on kõrge riskiga riikide nimekirja kantud riigis, tuleks seaduse kohaselt ka rakendada tugevdatud hoolsusmeetmeid.

2.2. Samas ei tähenda RahaPTS § 36 lg 2 ning § 39 lg 1 nimetatud olukordade esinemine, et kõiki § 39 lg 1 p-des 1–6 meetmeid tuleks igas ärisuhtes automaatselt rakendada ühekorraga täies ulatuses ja igal puutepunktil korduvalt, sõltumata kliendi riskiprofiilist ning juba kogutud andmetest või riski maandavatest asjaoludest.

Rakendatavate meetmete valikul, ulatusel ja korduvuse saab meie hinnangul lähtuda näiteks järgmistest asjaoludest:

- kohustatud isiku riskihinnangust ja riskijuhtimise protseduuridest (RahaPTS § 10 ja § 13);
- kliendi riskiprofiilist tervikuna ning ärisuhte ja tehingute iseloomust;
- juba kogutud, ajakohaste ja usaldusväärsete andmete olemasolust;
- riski maandavatest teguritest, sh võimalikest piirangutest, mida kohustatud isik on juba rakendanud (näiteks sanktsiooniriskiga seonduvad piirangud ja kontrollid).

Seega on kohustatud isikutel võimalik rakendada tugevdatud hoolsusmeetmeid riskipõhiselt ja proportsionaalselt, sh tugineda juba olemasolevatele andmetele, kui puudub alus arvata, et andmed on muutunud, ebaõiged või esineb uusi riskitegureid.

3. Seire (RahaPTS § 23 lg 2 p 5) ja riskiseoste käsitlemine

RahaPTS § 23 lg 2 p 5 kohaselt peab ärisuhte seire hõlmama ka kõrge riskiga riigi seoseid. Rahandusministeeriumi hinnangul on kohustatud isikul õigus ja kohustus kujundada seire meetodid ja sagedus riskipõhiselt.

4. Pangaliidu tõstatatud küsimus ebaproportsionaalsuse ja masspäringute riskist

Rahandusministeerium mõistab Pangaliidu tähelepanu juhtimist võimaliku halduskoormuse suurenemise ning ebaproportsionaalsete masspäringute ohu suhtes. Samas kordame, et kehtiva RahaPTS sõnastuse pinnalt tuleb „pärit olema“ rakendamisel arvesse võtta ka kodakondsust ja sünniriiki.

Kohustatud isikute käsutuses olev riskipõhise lähenemise raamistik (RahaPTS § 10, § 13 ja § 20 lg 6) võimaldab samal ajal kujundada rakendatavad kontrollid ja tugevdatud hoolsusmeetmed viisil, mis näiteks väldiks a) põhjendamatuid korduvaid andmekogumisi, b) keskendub tegelikele riskinäitajatele ja puutepunktidele c) arvestab kliendi varasema käitumise, tehingumustrite ning riski maandavate muude oluliste asjaoludega. Rahandusministeeriumi hinnangul võiks eeltoodu maandada ka Pangaliidu poolt väljatoodud riske.

5. Edasised sammud ja koostöö

Rahandusministeerium on valmis koostöös Pangaliidu ja Finantsinspeksiooniga leidma parima praktika, et tagada kooskõlaline arusaam praktikas rakendatavate meetmete riskipõhisusest ja proportsionaalsusest ning vältida turuüleselt ebavajalikke või ülemääraseid praktikaid, säilitades samas seaduse sõnastusest tuleneva nõude „pärit olema“ arvestamise.

Täiendavate küsimuste korral palume julgelt meie poole pöörduda.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Rainer Osanik
rahandusteabe poliitika osakonna juhataja

Revo Krause 5388 3995
Revo.Krause@fin.ee